

Wspomnienie • In memoriam

Profesor Stefan Wesołowski (1908-2009)

W drugi dzień świąt Bożego Narodzenia 2009 r. odszedł w sto drugim roku życia prof. dr hab. med. Stefan Wesołowski, nestor i współtwórca polskiej urologii, konsultant Instytutu Onkologii w Warszawie przy ul. Wawelskiej od wczesnych lat powojennych do 1973 roku.

W latach okupacji Wesołowski pracował w Szpitalu Wolskim przy ul. Płockiej, u boku Leona Manteuffla. Znali się jeszcze ze studiów na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie w pierwszej połowie lat trzydziestych. Łączyła ich nie tylko wspólna praca i zainteresowania, ale też wielka przyjaźń – Manteuffel pisał o tym po latach w pięknym eseju *Historia jednej przyjaźni* (Warszawa, PFESO 1998). I to on, pracujący podczas okupacji popołudniami w Instytucie Radowym, zachęcił po wojnie Wesołowskiego do przyjęcia roli kon-

sultanta urologicznego przy ul. Wawelskiej. Ale nie tylko tej roli: w 1947 r. Wesołowski asystował Manteufflowi do pierwszej w Polsce pneumonektomii z powodu raka.

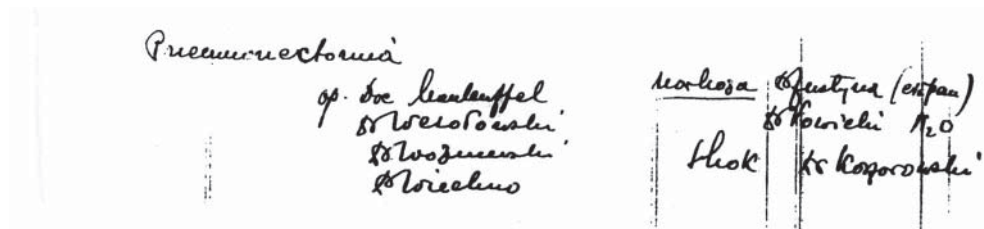
Nie sposób pominąć działalności konspiracyjnej Stefana Wesołowskiego podczas okupacji. Brał udział w tajnym nauczaniu medycyny, operowaniu i ukrywaniu w Szpitalu Wolskim rannych żołnierzy Podziemia. Już w trakcie okupacji dwukrotnie odznaczony został Krzyżem Walecznych. Po wojnie otrzymał Honorową Odznakę batalionu „Parasol”, Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami, Medal Wojny Obronnej 1939, Warszawski Krzyż Powstańczy i „londyński” Krzyż Armii Krajowej.

Od 1954 r. kierował Kliniką Urologii warszawskiej Akademii Medycznej. Tu po raz pierwszy w Polsce wykonał m.in. prostatektomię sp. Millina, operację popro-

Prof. Tadeusz Koszarowski i prof. Stefan Wesołowski udekorowani Krzyżami Komandorskimi z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski

miennej przetoki pęcherzowo-pochwowej, operację Boariego, częściowe wycięcie nerki gruźliczej jedynej, zastąpienie ubytku moczowodu odcinkiem jelita krętego, powiększenie małego gruźliczego pęcherza pętlą jelita krętego, operację przetoki cewkowo-odbytniczej, operację Brickera, uzupełnienie górnego odcinka moczowodu wyrostkiem robaczkowym.

Fragment opisu pierwszej w Polsce pneumonektomii z powodu raka (fot. ze zbiorów prof. Tadeusza Lewińskiego). Wszyscy biorący udział w tej operacji to późniejsi luminarze warszawskiej i polskiej medycyny: operator: Leon Manteuffel (później profesor, twórca warszawskiej szkoły kardiotorakochirurgii), asystenci: Stefan Wesolowski, Zbigniew Woźniowski (później docent, torakochirurg i historyk medycyny), Wojciech Wiechno (później profesor, ordynator w Szpitalu Bielańskim i Lecznicy Rządowej), narkoza: Mieczysław Justyna (później profesor, twórca nowoczesnej anestezjologii warszawskiej), Jan Nowicki (później profesor, kierownik Kliniki Chirurgii Instytutu Gruźlicy) i Tadeusz Koszarowski

Habilitował się w 1951 r., profesorem nadzwyczajnym został w 1954 r. Niepokorny wobec władz, na nominację na profesora zwyczajnego czekał kolejne 22 lata. Dzięki jego staraniom i energii wybudowano (1967-70) nowy trzypiętrowy gmach dla Kliniki Urologii AM na 90 łóżek. Był członkiem-założycielem Polskiego Towarzystwa Urologicznego (1949) i European Association of Urology (1972), prezesem PTU (1960-62), redaktorem *Urologii Polskiej* (1951-58), przez 23 lata (1951-74) konsultantem krajowym. Został doktorem *honoris causa* i członkiem honorowym 8 krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. Listę licznych odznaczeń zwięźlił Krzysztof Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Z zamiłowania – człowiek teatru, organizował w swym mieszkaniu niezapomniane spotkania towarzyskie wybitnych aktorów i reżyserów z medyczną profesurą warszawską. Zapalony bibliofil, zgromadził imponującą bibliotekę, obok romantyków – przede wszystkim emigracyjnej literatury historycznej i wspomnieniowej, a po Październiku 56, również krajowych wydań dotyczących Armii Krajowej i Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Ponadto – książki autorów, którzy byli jego pacjentami – ze stosownymi dedykacjami. Wolne dni poświęcał swej kolejnej pasji – łowiectwu.

Profesor Stefan Wesolowski był nie tylko wielkim lekarzem i barwną, wielowymiarową osobowością. Był też ostatnim przedstawicielem swego pokolenia warszawskich medyków, niekwestionowaną legendą polskiego świata lekarskiego ostatnich kilkudziesięciu lat.

Prof. dr hab. med. Edward Towpiak

Redakcja Naukowa
i Pracownia Historii Onkologii
Centrum Onkologii – Instytut
im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie